

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

5TE ARG.

DEN 18 SEPTEMBER 1904.

N^Ö 51

Återgifvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: Professor John Börjesson. — Till affäckningen af Karl IX-statyn i Göteborg. — Göta rikets första stad. — Göteborg i miniatyr. — Ett 30-årsjubileum. — Några ögonblicksbilder från konungens resa. — Bilder till de senaste krigshändelserna. — Den stora kejsarparaden vid Hamburg. — Kronprinsen på jakt i Klöten — Från kapplöpningarna vid Stockholm. — Fortbildningskurs för kvinnliga gymnaster i Stockholm. — "Smugglare" af Hugo Samzelius. — Tyske kronprinsens förlofning. — Adolf Beck i Stockholm. — Gustaf Esmann. † — Astronomkongressen i Lund.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1904.

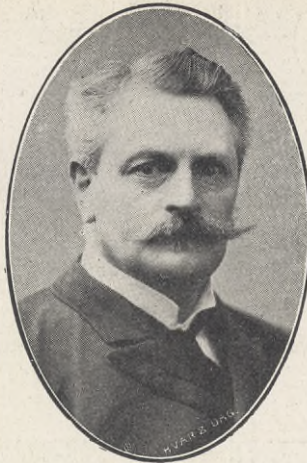
Kliché: Kem. A.-B. Hengt Sjöforsparre Skalm—Gbg

PROFESSOR JOHN BÖRJESSON,

KARL IX:s-STATYNS SKAPARE. BIOGRAFI ÅTERFINNES I N:r 41, 1 ARG.
EFTER ETT I DESSA DAGAR TAGET PORTRÄTT. Hoffotografen Aron Jonason, Göteborg.

I sin första årgångs tredje häfte kunde H. 8 D. meddela afbildningar af tvänne af professor Börjesson utförda alternativa skisser till Ka I IX-monument i Göteborg, hvilka då voro utställda å Valand. Den ena framställde Karl IX till fots, den andra var en rytterstaty, mycket påminnande om den som nu kommit till utförande.

Framst tack vare öfverste Jacobs-sons outtröttliga

LANDSHÖFDINGEN, FRIHERRE G. LAGERBRING, statykomiténs ordförande.

FRIHERRINNAN LAGERBRING, hvilken vid konungens maning aftäckte statyn.

hållning i sadeln ger osökt anledning, skall det säkert icke falla någon in att förneka att Göteborg förvärvat ett vackert minnesmärke, som värdigt skall genom tiderna minna om hvad Karl IX va it för staden. Särskildt är kung Karls ansikte modelleradt med mästtarhand. Det talar om kärf kraft och bitter lifserfarenhet, och låter bronzen troget återspegla historiens karaktäristik af den i sin själ

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

ÖFVERSTE ALBERT JACOBSSON, som främst har förtjänsten af att Karl IX-statyn blifvit rest och som varit den ledande och drivande kraften i arbetet för dess tillkomst.

i uppdrag att modellera en rytterstaty af Karl IX. Och mindre än fem år efter förslags-skissernas utställande reser sig nu på en plats, där det vida ifrån är synligt, det ståtliga bronsmonument, som i dagarne aftäckts af konung Oscar.

Äfven om det är omöjligt att undertrycka en jämförelse med Bolognas bekanta staty i Florens, en jämförelse hvartill såväl den något traditionella hästen som figurens

energi blefvo tillräckliga medel samlade och professor Börjesson, som redan skapat så många svenska historiska skulpturverk fick

enslige vägrödjaren. — Postamentet är modelleradt af prof. Clason. Enligt det ursprungliga förslaget skulle det ha utförts i svart

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

FOGELBERGS GUSTAF ADOLFS STATY. Samtidigt med aftäckandet af Karl IX-statyn hedrades den store sonens minne med en stor krans från samhället.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

v. HÄRADSHÖFDING EMIL WOLFF, som genom sina "Studier rörande Göteborgs äldsta författning" särskildt påvisat Karl IX:s betydelse för Göteborg.

marmor samt pryddts med tvänne allegoriska figurer, men har sedermera måst förenklas. Sådant det nu ter sig, gjutet i brons, måste det betecknas som särdeles vackert med sina enkla och rena linjer. Endast om de fyra hjälmarna, som mera störa än förmedla öfvergången mellan det uppbärande och det uppburna, kunna meningarna vara något delade.

Aftäckningshögtidigheterna gynnades af det bästa väder.

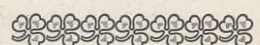
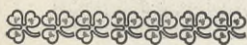

Foto. Jonason. Gbg.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Sklm—Gbg.

STATYN OMEDELBART SEDAN TÄCKELSET FALLIT.

TÄCKELSET FALLE!

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre Sklm—Gbg.
 KONUNGEN ÄHÖR SÅNG AF PAR BRICOLLS SÅNGKÖR,
 under anförande af direktör Liljefors.
 KONUNGEN PASSERAR DROTTVAKTEN.

GÖTA RIKES FÖRSTA STAD.

NÅGRA ORD MED ANLEDNING AF RESANDET AF KARL IX-STATYN I GÖTEBORG.

Den som nu ser Göteborg brottas med bärgen om utrymmet, ser sprängarna på ena sidan af knaltarna och det gröna gräset på den andra, har svårt att tänka sig, att det ursprungligen icke var med sten naturen försvarade sig mot inkräktaren utan med vatten.

När Gustaf II Adolf pekade ut platsen för *sitt* Göteborg, valde han den nämligen — midt i en stor sumpmark. Därför är det nog icke, som man vanligen säger, beroende på holländarne som fast mer på omständigheternas tvång, att Göteborg fick sitt bland svenska städer enastående karaktäristikon, kanalerna. Och skall man i detta sammanhang tala om orsak och verkan lär man få anse, att *emedan* man var nödsakad att göra staden till kanalstad, gjorde man sitt bästa att främja en holländsk immigration. En bidragande orsak kan det åtminstone ha varit, ehuru det å andra sidan icke får glömmas, hvilken roll holländarne spelade redan för Karl IX:s på vida mindre oländig mark planerade stad.

Mycket fanns icke att välja på. En hamnstad vid västerhafvet var önskemålet. Men Sverige var så när utestängd från västerhafvet. Det stycke land som omkring Göta älfs mynning nådde dit måste man begagna. Valet gällde endast hvilketdera af flodstränderna, som skulle anses vara den lämpligaste.

Gustaf Adolf valde icke samma plats för staden

KARL IX.

Kilchö: Bengt Silfversparre.

om ett Göteborg äfven långt före Karl IX:s tid. Dåtidsens "göteborgare" ville emellertid icke veta af annat namn än Lödöse på sin stad och besärade sig hos regeringen, när man i slutet af 1400-talet i sammanhang med stadens (Gamla Lödöses) förflyttning ett par mil närmre älfmyningen (Nya Lödöse) föreslog dem att kalla den *Götaholm*. Och känslan af samhörighet mellan detta Lödöse och hvad som se-

som sin far. Det äldre Göteborg, Karl IX:s, låg på norra sidan om älfven inåt Älfsborgs fästning, på Färjestadens, det nuvarande Färjenäs' ägor. När så Göteborg förstördes och efter förhärjelsen skulle återuppbyggas af Gustaf Adolf, valde denne en plats högre upp och på andra sidan älfven, endast obetydligt nedanför det från medeltiden och Gustaf Vasa bekanta Nya Lödöse. I våra dagar kan man se faderns och sorens tankar mötas, i det att nu "Hisingsstaden", Stora Lundby, som sträcker sig ut mot den plats där det ursprungliga Göteborg var beläget, skall införlifvas med staden. Och fastän staden i sin senare tillväxt aldrig släppt Karl IX:s tanke, Mot-hafvet! har den likväl äfven sökt sig så långt inåt land att en af dess förstäder, den hvilken till yttermera visso bär namnet Gamlestaden, nu reser sig på den plats där Nya Lödöse låg.

Är man ej alltför nogräknad kan man alltså tala om ett Göteborg äfven långt före Karl IX:s tid. Dåtidsens "göteborgare" ville emellertid icke veta af annat namn än Lödöse på sin stad och besärade sig hos regeringen, när man i slutet af 1400-talet i sammanhang med stadens (Gamla Lödöses) förflyttning ett par mil närmre älfmyningen (Nya Lödöse) föreslog dem att kalla den *Götaholm*. Och känslan af samhörighet mellan detta Lödöse och hvad som se-

(Forts. å sid. 814)

Kilchö: Ken. A. B. Bengt Silfversparre Sthlm.—Gbg.

GAMLA GÖTEBORG. Ur Dahlbergs Suecia antiqua et hodierna.

GÖTEBORG I MINIATYR.

NÅGRA BILDER FRÅN GÖTEBORG, SÅDANT DET NU TER SIG.

1. HAMNINLOPPET med inre hamnen, tull och packhus m. m. 2. GUSTAF ADOLFS TORG med statyn, Tyska kyrkan, Rådhuset (framför denna), Børsen (längst t. h. å bilden). 3. ÖSTRA HAMNGATAN, med Karl IX:s staty. 4. STORA HAMNKANALEN med Södra och Norra Hamngatorna, i fonden Brunnsparken med Hasselbergs fontän. 5. KUNGSPORTSAVENYEN och John Erikssons staty. 6. STORA SALUTORGET, med Saluhallen och 3 stora matuvarubazarer. 7. STADS-BIBLIOTEKET. 8. FOLKBIBLIOTEKET. 9. EN DEL AF STADENS AFFÄRS-CENTRUM, där några af de större bankerna och enskilda bolagen äro belägna. 10. EN DEL AF DET MODERNASTE GÖTEBORG: Storgatan. 11. GAMLA ALLEN: T. v. enkefriherrinnan Oscar Dicksons villa. 12. PARTI AF SLOTTSSKOGEN med Äldersdomshemmet. 13. PARTI AF SLOTTSSKOGEN. 14. PARTI AF TRÄDGÅRDSFÖRFNINGEN. 15. SKANSEN LEJONET: Det gamla Göteborgs försvar. 16. SAHLGRENSKA SJUKHUSET. 17. KONVALESCENTHEMMET. 18. EN AF GÖTEBORGS FRÄMSTA PRYDNADER: Arbetarebostäder (den fotograferade delen tillhör »Dicksonska stiftelsen»).

Fotografier af Hoffotografen Aron Jonason, fotograferna Axel Hartman och G. & H. Hasselblad.

MINNESPENNING ÖFVER GÖTEBORG, slagen af Karl IX 1610.

dan blef det egentliga Göteborg, har varit bestående genom tiderna. Ännu 1783 års samling af Göteborgs stads privilegier inledes med hvad *Wij Göstaff* d. v. s. Gustaf Vasa i Lödöse 1526 stadgat angående Lödöse stads Friheter.

Å andra sidan finns i denna privilegiesamling icke en rad ur eller ett ord nämnt om de privilegier som Karl IX utfärdade för sitt Göteborg. Äro icke dessa privilegier beva ade? Eller var Karl IX verkligen blott af en sådan tillfällig betydelse för Göteborg att den g'ömska som drabbats hans insats i Göteborgs historia är förtjänt? Eller hafva göteborgarne anledning att särskildt minnas Karl IX? Han grundlade en stad som aldrig blef någon riktig stad. Han slog minnespänningar öfver sin skapelse innan han skapat den. Och d t lilla af stad som han tvingade fram reste sig aldrig ur askan sedan krig förhärjat det. Dess minne utplånades af det Göteborg som sedan blef.

Och dock är det främst Karl IX:s förtjänst att Sverige fick ett Göteborg i stället för ett Lödöse. Ty äfven om staden slog rot på annan plats än han tänkt, är den ändå hans andas barn. Därom vittna — såsom Emil Wolff påvisat — just hans privilegier. Ty de af Gustaf Adolf utfärdade privilegierna äro i hufvudsak en mycket trogen kopia af Karl IX:s privilegier, hvilka i sin tur voro uppgjorda med holländska stadsförfattningar som mönster. Därför har nu Göteborg genom att resa ett monument godtgjort en försumelse och hedrat minnet af den som har minst halfva hedern af stadens til komst.

* * *

Staden var naturligtvis befäst och gärdad af både vallar och vatten. Och med det lilla område som begränsades af älven och vallgraven hade staden att i nära två hundra år låta sig nöja.

Staden blef, alldeles som afsedt var, en handels- och stapelplats af alla största betydelse. Utländingar, mest holländare och skottar, förmäddes i stort antal att flytta in, ty på den tiden var det utländingen som skulle göra't i långt högre grad än nu. Men om också det utländska elementet till en början var det öfvervägande, var aldrig det svenska fullständigt undertryckt, och så småningom blef Göteborg en helt svensk stad, som dock ända in i våra dagar bibehållit en del särmerken, hvilka kanske äro arf från de utländska dagarna.

Den nya tiden sprängde fram och alla vallar föllo. Staden, som varit nästan hermetiskt utesluten från natur och grönska, frässade i parker och alléer på andra sidan om den gamla skiljegraffen och först sedan den riktigt andats ut vågade den sig fram på ängarne med stenhus och makadam, en något obetänksam segerherre, liksom städerna i allmänhet innan de lärt sig bruka sin nyvunna frihet från rå och tvång.

Och skiften ha lagrat sig i tidernas lopp, Göteborg har höjt sig och kanalerna börja bli obehöfliga och fyllas igen. Men det gamla Göteborg försvinner icke så lätt. Så länge Stora Hamnkanalen lämnas oantastad, så länge man ännu får se tyska kyrkans vackra torn hvitt af rimfrost mot en klar vintehimmel, så länge ännu sådana byggnader som museum stå kvar med sin starka stämning af hederligt patriarkaliskt handelsväsen i den säffligt-myndiga stilen från kompaniernas tid — så länge har Göteborg icke brutit de starkaste banden med sin egen forntid.

Göteborg står nu i full blomstring. Dess hamn — kanske det vackraste staden har — är Sveriges förnämsta, och järnvägsbanor, delvis ganska nyanlagda, samlas här i sin slutpunkt från alla håll. Om det också icke är mycket berömmande att säga om arbetarkvarter sådana som Landala och arkitektur sådan som Linnégatans, så får man icke glömma att Göteborg är Alléernas, Slottsskogens, Trädgårdsföreningens och Vasakvarterens stad. Och hvad man framför allt må minnas är att Göteborg alltjämt åtnjuter anseende som de stora mæcenaternas och de många donationernas och välgörenhetsinrättningarnas stad.

Dessutom har Göteborg med det "system", som burit dess namn öfver världen, ett system som mycket tadlats men mera prisats, först gjort det storartade försök till lindrande af ett svårt samhällsöndt, som säga hvad man förrästen vill om dess verkningar, åtminstone har åstadkommit så mycket, att man på en mångfald platser i in- och utlandet, vare sig med tillämpning af eller i motsats till "systemet", sökt lösa en soc al fråga af största betydelse.

De båda gamla skansarna, Kronan och Göta Lejon, som ännu skåda ut öfver näjden se hvarken gillande eller ogillande ut. De endast iakttaga med förundran, hur de från alla sidor omslutas af den stad, långt framför hvars vallar de en gång voro satta att posta.

P. G. Nbg.

ETT 30-ÅRSJUBILEUM.

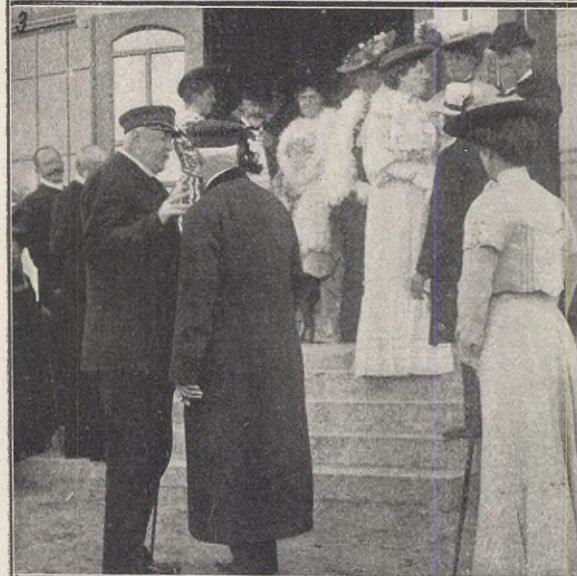
Det är i dagarna 30 år sedan den framstående skådespelskan fröken Thecla Åhlander debuterade på Dramatiska teatern, hvars scen hon allt sedan tillhört. Fröken Åhlander har företrädesvis spelat "gammal dam" i den komiska stilen, och hennes fina konst har ställt henne högt i publikens ynnest.

Kliché i Bengt Silfverqvists.

THECLA ÅHLANDER I »ÄRA».

NÅGRA ÖGONBLICKSBILDER FRÅN KONUNGENS RESA.

1. Å LINDHOLMENS VERKSTAD I GÖTEBORG, där den nya pansarbåten »Oscar II» bygges. Vid konungens sida disponenten Sven Almquist. (Foto. Jonason, Gbg.)

3. Å SÄRÖ: Efter den af badsocieteten för konungen gifna lunchen. (Foto. Jonason, Gbg.)

2. Å NYDOVIST & HOLMS LOKOMOTIV-VERKSTÄDER I TROLLHÄTTAN. Personerna närmast konungen (1 o. 2) äro ingenjörerna Nydqvist, s:or och j:or. (Foto. Kjellin, Tr.)

4. Å SÄRÖ: Damen är konsulinna Gustaf Krafft, hvil- kens hem konungen under tidigare besök på Särö vid flera tillfällen gästst. (Foto. Jonason, Gbg.)

5. I HALMSTAD: Öfverste Ankarcrona håller tal vid aftäckningen af Hallands regementes minnessten. Bakom konungen generalmajorerna Bergman och von Matern. (Foto. Orla Bock, Halmstad.)

Endast några dagar efter invigningen af Karl IX-statyn i Göteborg aftäckte konungen den bautasten som Hallands regemente utanför Halmstad rest till minne af de ärorika strider — från Breitenfeldt 1631 till Korhojs 1790 — hvari regementet deltagit. Dessutom har konungen, outtröttlig som han är, under dessa dagar besökt såväl Trollhättan och Särö som deltagit i åtskilliga jakter, hvaraf vi från den å Hven äro i tillfälle meddela en bild.

De kungliga deltagarne i harjakten voro: *KONUNG OSCAR* (1), *Kronprinsen af Danmark* (2), *Prins Christian af Danmark* (3), *Prins Carl af Danmark* (4), *Prins Carl af Sverige-Norge* (5).

Af öfriga deltagare namnteckna vi Öfverhofjägmästare Ankarcrona (6), Förste hofjägmäst. greve Thott (7), Brukspatron Ekelund (8), Hofjägmäst. frih. Trolle (9), Jägmästare von Schönberg och Lilliecrona (10 och 12), Greve Cronstedt (11), Major

Boltenstern (13), K. jaktklubb. sekr. kapt. Björkenstam (14), Kapt. Gregory Lilliehök (15), Kammarherre Holterman (16), Hofjägmäst. frih. Stierncrona (17), Commendeur Bardenfleth (kronpr. Fredriks uppvakt.) (18), Jägmästare Hemberg (19), Ingeniör Sjögren (20), Kommendörkapt. greve Hamilton (21), Dir. Tranchell (22), Herr Douglas Dickson (23), Friherre L. de Geer (24), Landshöfding Tornérhielm (25), Kapt. Nils Ankarcrona (26), Kammarh. Castonriet (danska uppvaktningen) (27), Herr Walther Dickson (28), Hofmarsk. Rustad (29), Kammarherre Westfelt (30), Frih. Flemming (31), Godsäg. Kuylenstierna (32), Herr von Arnold (33), Kabinettkammarh. Stiernsvärd (34), Greve Alired Piper (35), Frih. Osborn Dickson (36), Frih. S. Sparre (37), Frih. Bonde (38), Jägmäst. Hollgren (39), Frih. af Ugglas (40), F. landshöfd greve de la Gardie (41), Hofjägm. frih. Gyllenstierna (42), Hertig d'Otrante (43), Kabinettskammarherren friherre Akerhielm (44), Konsul Ekvall (45).

Jaktbytet blef c:a 150 harar däraf konungen ensam fällde 30 stycken.

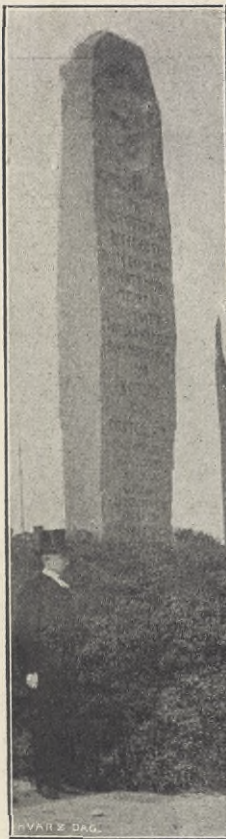

Foto. Orla Bock, Halmstad.

FRÅN INVIGNINGEN AF HALLANDS REGEMENTES BAUTASTEN UTANFÖR HALMSTAD: Konungen och öfverste Ankarcrona taga minnesstenen i betraktande.

Kliché: Bengt Silfversparre.

Foto. Rahmn, Lund.

KONUNGEN MED JAKTSÄLLSKAP Å HVEN.

Kliché: Kem. A. B., Bengt Silfversparre Skblm—Gbg.

FRÅN HÖGTIDLIGHETERNA VID KARL IX-STATYNS AFTÄCKNING I GÖTEBORG.

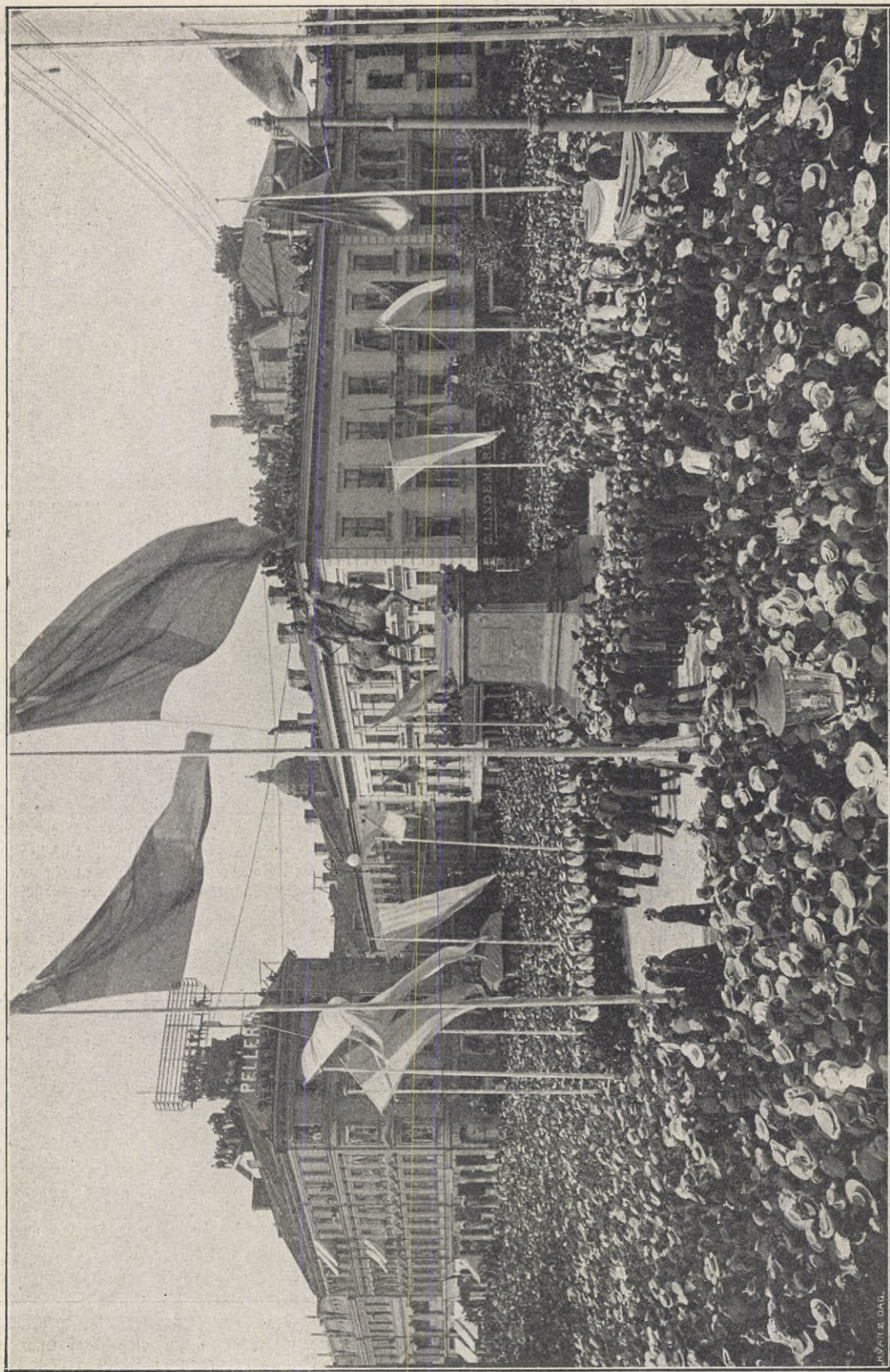

Foto. Clason, Göteborg.

KONUNGEN HÅLLER MINNESTALET ÖFVER KARL IX.

Kilbäck, Kem. A.-B. Bildg. Sjörenssons Bildm.-Öfö.

KRONPRINSEN PÅ JAKT I KLOTEN.

På inbjudan af chefen för K. domänstyrelsen greve A. F. Wachtmeister har Kronprinsen med sällskap äfven i år idkat jakt på älg under tre dagar i Klotens kronoparks vidsträckt och villebrådsrika skogar.

Jakten försiggick under ett strålande vackert väder och icke mindre än 14 älgar fälldes.

Kronprinsen nedlade bland annat en stor älgjur.

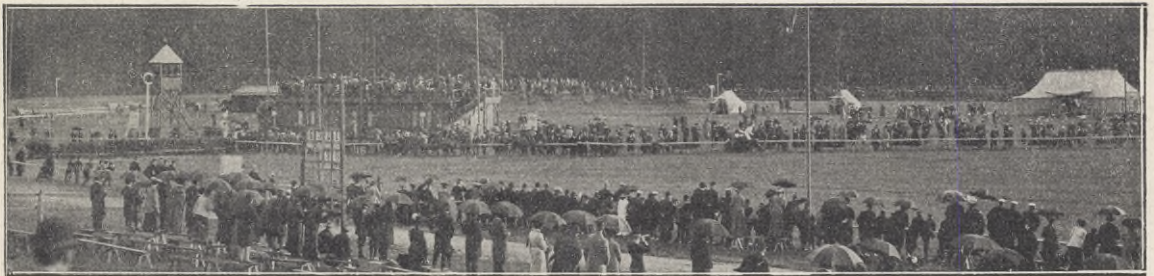

Foto. Michelson. Lindesberg.

KRONPRINSEN MED JAKTSÄLLSKAP.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

FRÅN KAPPLÖPNINGARNA VID STOCKHOLM.

HVAR 8 DAGS STOCKHOLMSFOTOGRAF.

VY AF KAPPLÖPNINGSBANAN.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stilm—Odg

Fastän H. 8 D:s utrymme denna gång varit ovanligt strängt anlitadt, hafva vi icke velat underlåta meddela en bild från söndagens kapplöpningar i Stockholm.

Vädret var ganska ogynnsamt hvilket både gjorde åskådarskarorna glesare än hvad som är vanligt och satte löpningsbanorna i ett mindre fördelaktigt skick.

FORTBILDNINGSKURS FÖR KVINNLIGA GYMNASTER I STOCKHOLM.

HVAR 8 DAGS STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöforsparre Stilm—Odg

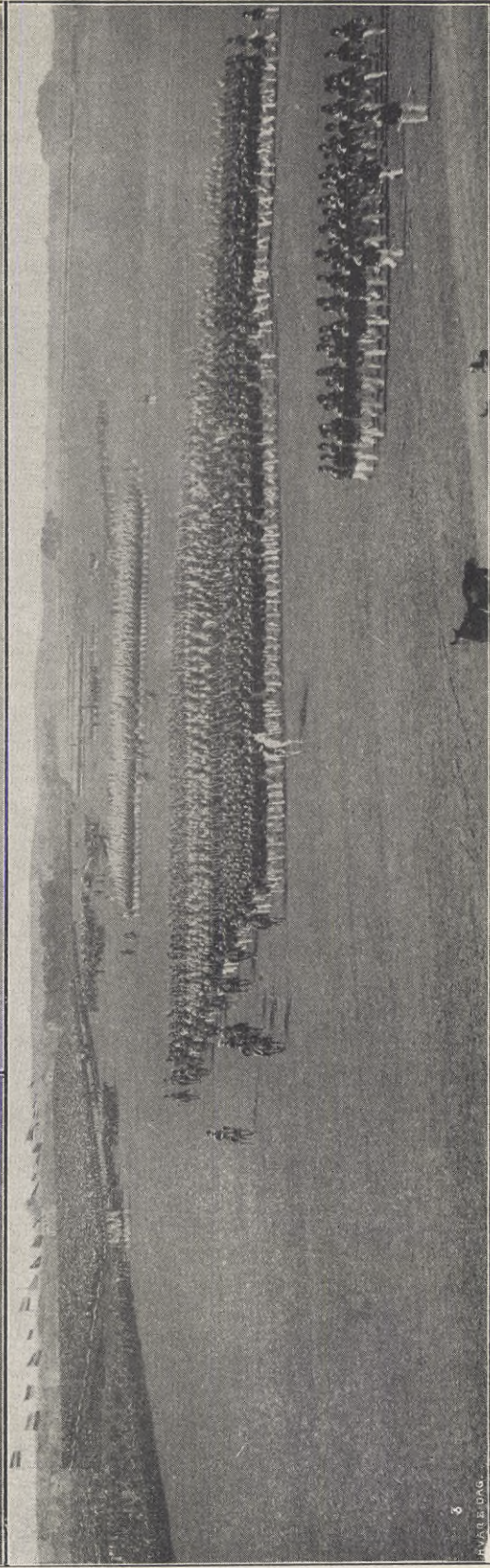
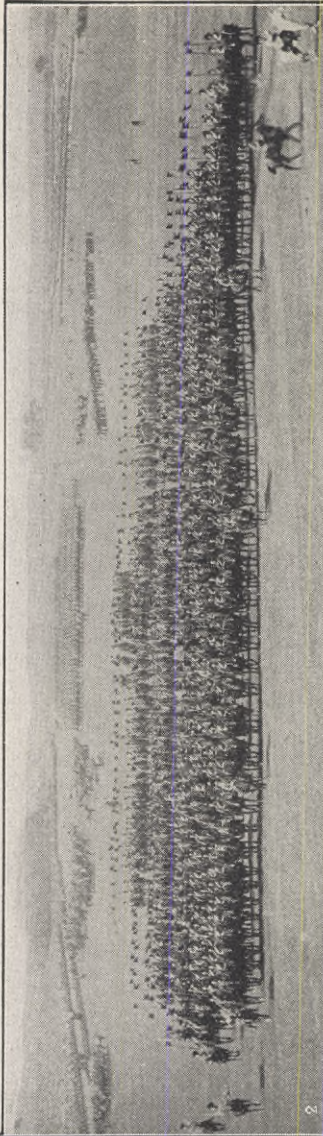
En för legitimerade kvinnliga gymnaster anordnad fortbildningskurs, som kommit till stånd genom den nybildade föreningen G. C. I., sammansatt af från Gymnastiska centralinstitutet utgångna kvinnliga gymnaster för tillvaratagande af gemensamma intressen, pågick 5—13 september i Stockholm. Icke mindre än

140 deltagare räknades, däraf ett 40-tal utländska. Bland medverkande föredragare märktes öfverste Balck, professorerna J. Johansson, v. Schéele och A. Wide, doktorerna A. Levin, P. Haglund, I. Hedenius, J. Arvidson, C. Sundell och Karolina Widerström, fröknarna A. Sandström och L. Wikström samt lektor J. Bergman.

DEN STORA KEJSARPARADEN VID HAMBURG.

En jätteparad i paradernas hemland sådan som den nyligen utanför Hamburg hållna kan naturligtvis alltid påräkna det lifligaste intresse, äfven af de fria städernas invånare. Paradplatsen låg en halftimmas järnvägsresa utanför Hamburg och de extra tåg som ända från kl. 4 på morgonen oupphörligt gingo dit ut voro i otrolig grad överbefolkade. Platser till åskådarläktarne hade man månadstals i förväg tillförsäkrat sig. Paraden hölls inför tyske kejsaren, som med sin kejsarinna och åtföljd af svit anlände till platsen vid nio-tiden. Paraden tog då omedelbart sin början och pågick sedan i omkring fyra timmar. Jublet nådde sin höjdpunkt när kejsarinnan kom framsprängande i galopp i speisen för sitt kurasierregemente och när kejsaren stälf tog anförandet öfver sitt ulaniregemente. På a t men spelades i Altona tapto af 1,200 man. Äfven här var trängseln olidlig och många allvarliga olycksfall inträffade.

Efter fotografier

1. KEJSARPARET (Kejsarinnan i hvit dräkt) vid en afdelning af marinen betraktande de nya kanonerna. — 2. KAVALLERI PARADERAR. — 3. INFANTERI MARSCHERAR RECEMENTSVIS FORBI.

BILDER TILL DE SENASTE KRIGSHÄNDELSENA.

General Kuropatkin som först af alla möjliga auktoriteter förklarats såsom en tämligen oduglig strateg, lyckades spränga den japaniska järnkedjan omkring Liaojang och prisades genast af samma auktoriteter för sin stora fältherreduglighet. Men man har knappast rättat sin stora orättvisa endast därmed att man fritagit den olycklige ryske generalen från beskyllningen för bristande intelligens och i stället slungat denna beskyllning

1. HUFVUDGATAN I PORT ARTHUR. — 2. LIAOJANGS STADSMUR OCH FLODEN TAI-TAK-SI. Foton tagen i juli under torkan. I bakgrunden synes ett ryskt läger. — 3. GENERAL KUROPATKIN INSPEKTERAR FÖRRÅDEN VID LIAOJANG. Efter senaste fotografier.

Efter fotografi.
JAPANERNAS MARSCH MOT LIAOJANG. En rast vid vägen. Man frapperas af det ungdomliga, nästan barnsliga utseendet hos dessa fruktansvärda soldater. Den ypperliga fotografien ger äfven en god föreställning om terrängförhållandena omkring Liaojang.

mot armén i stort sedt. Ryssen är nog lika intelligent som tysken och fransosen, men han har icke samma uppfost-
ran. Och det är gripande tragiskt att se den ryske solda-
ten, som aldrig får röna framgångens äggelse och upp-

muntran, kämpa med ursinnigt hjältemod under sin
fana, fast denna fana symboliserar ett system som är
hans egen förbannelse och som är dömdt till un-
dergång.

SMUGGLARE.

Skiss från nordöstra gränsen. För HVAR 8 DAG af Hugo Samzelius.

I Torne älfdal har smugglingen af gammalt hemortsrätt och karaktär af ett skäligen lofligt näringsfång. I denna landsända, dit kulturen endast hunnit sända sin pionjär köpenskapen, hvars verkningar på folkbildningen såsom bekant ej alltid äro de bästa, har insmuggling af mjöl, tobaksblad, cigarretter o. dyl. länge utgjort en omtyckt sysselsättning och födkrok. Allmänandan, åtminstone tidigare understödd af den læstadianska uppfattningen, har icke räknat det såsom någonting vidare fördömligt att genom personliga initiativ söka praktiskt rätta en alldeles oskäligen förordning om tullavgifter på allehanda närings- och njutningsmedel. Ända från de tider, då grannt uniformerade "gränsridare" hade att patrullera på den svenska landsvägen uppåt älfdaen, har befolkningen af känsla och ofvertygelse hållit ihop mot tullnärerna, hjälpt hvarandra och sökt trassla bort bevisningen. I mån som tullbevakningen skärpts och den postereande personalen ökats, hafva emellertid oskicken i denna riktning kunnat mer och mer förebyggas.

Jussa Jarvenpää och Olli Rantatalo i Koivukylä voro bekanta såsom synnerligen dristiga och lyckliga smugglare. De hade båda varit med om att föra öfver en massa foror från finska sidan, och alltid hade det gått dem väl i händer. De opererade helst på senhösten eller under vintermånaderna, när man hade utsikt att kunna hålla sig dold undan all obehörig uppmärksamhet. Visserligen hade de ofta blifvit efter-satta samt mer än en gång varit nära att blifva upphunna och tagna, men i sista stund hade de ändå undflytt i mörkret. Vanligen nyttjas för detta slags arbete dåliga och uttjänta hästar, dem publikanerna utan vidare afsaknad kunde få anamma, men Jussa och Olli ansågo det för sin del klokare att använda sig af starka och goda hästar, som kunde sträcka ut ordentligt, om olyckan skulle vara framme.

Af en affärsman någonstades i Torne öfre älfdal hade de fått i uppdrag att från finska Karungi forskaffa två lass med mjöl och tobaksmattor vidare uppåt älven till en ort på svenska sidan. De skulle få hederligt betaldt för forslingen och träffade nödiga försiktighetsmått för att expeditionen skulle lyckas. Långa finska lands ägen fördes varorna med förhyrda hästar till en punkt strax ofvan den strida forsen Matkakoski. Kösvannerna fingo därifrån återvända till Karungi med hästarna, och omedelbart därefter började Jussa och Olli att med förenade krafter bära ned godset till den med buskar igenväxta stranden, där de hade en båt dold. Det var rätt mörkt i höstkvällen, blott enstaka stjärnor lyste. Forsen bullrade och malde nedanför i djupet, men "selet" eller lugnvattnet där ofvan kunde utan större svårighet befaras. Båten sköts ut, och en försvarlig last lades däri, hvarefter de båda finnarne med lindade åror rodde öfver till svenska stranden. Varorna bragtes i land och expeditionen förnyades, tillis alltsammans var öfverfördt och bragt i säkerhet. Nu skulle man tro, att de båda karlarna, som voro rätt trötta, uppskjutit den vidare forslingen till en följande dag, men härpå var ej att tänka, ty varorna fingo ej lämnas utan tillsyn eller utsättas för tullposteringens nyfikenhet. Jussa och Olli vardrade därför skyndsamt till en närliggande by, där de hade hästar och åkdon inställda, samt körde i tomning ned till landningsstället, där de lassade på och fastbundo de dyrbara varorna. De lyckades utan att bli uppmärksammade föra kärorna tillbaka upp på landsvägen, tände där belåtet mysande sina pipsnuggor och kuskade i väg norrut.

Emellertid hade en gränsridare befunnit sig på patrullering i närheten af den by, hvarifrån Jussa och Olli tagit ut hästarna, och sett deras affärd nedåt älven. Han misstänkte genast, att någonting var i görningen, skyndade sig att telefonera efter ett par man till förstärkning och cyklade själf nedåt landsvägen för att hålla ögonen på finnarne. Här tappade han dock deras spår på grund af mörkret och visste ej

alls hvart de tagit vägen. Han åkte i rask fart vidare, tills han var säker på, att de ej gärna kunde vara före honom på vägen. Därefter vände han, åkte snabbt då han färdades, men stannade emellanåt för att lyssna. Plötsligt hörde han hästramp i en backe framför sig. Kunde det manne vara finnarne? Han vände efter, att gummibatongen fanns till hands och var i ordning, och åk e sedan efter de körande. Det var två duktiga lass med varor, såg gränsridaren, men han igenkände ingen af skjutskarlarna. Det var för öfrigt mörkt, nästan alldeles nedmörkt, och nu kunde det just vara detsamma, om karlarna buro mask eller icke vid visitationen. Han tänkte åka in på dem och fråga, hvarifrån de kommo och hvad de forslade, då han plötsligt fick höra Jussa harkla sig och ögonblicket därpå kamraten draga till med ett ordentligt "perkele". Detta hessa kraxande var känt i hela älfdalen och hade förskaffat Jussa vedernamnet "korpen". Gränsridaren visste nu med all önskvärd säkerhet, att han framför sig på vägen hade två ökända sällar, Jussa Jarvenpää och Olli Rantatalo, hvilka han förut sett köra bort med tomma kärror men hvilka nu uppträdde såsom lasskörare, utan tvifvel med smugglegods på grund af den försiktighet, de iakttago. Han höll sig bakom åkdonen och passade på i vägkrökarna, så att han ej skulle upptäckas. Han ville invänta kamraternas ankomst, ty här måste säkerligen brukas våd, och just de där karlarnas knifvar sutto alltid löst i slidan. Det var kanske ej så säkert, att han i detta mörker skulle lyckas att med battongen afvärja de öfver upptäckten gifvatis rasande människens knifhugg.

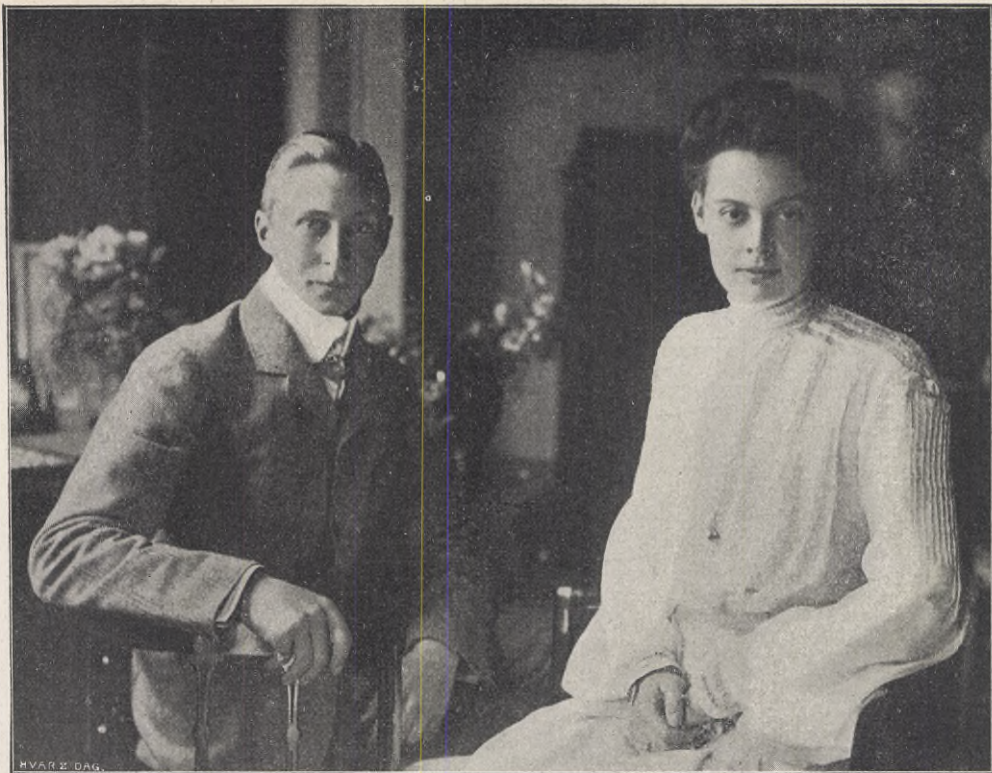
De eftertelefonerade kamraterna syntes emellertid ej till, och efter en half timmes förlopp började gränsridaren befara, att de möjligen ej skulle gitta komma eller att de fått något förhinder. Själftänkte han väl också på, att han ej skulle ha något vidare emot att ensam kvittera beslagsprovisionen. Han väntade ytterligare en kvart, men sedan kunde han ej hålla sig längre, utan åkte in på de åkande och ropade halt till den främste af dem. Denne tumlade i en blick ned från la-set men var strax därpå framme vid hästen med piskan i ena handen och knifven i den andra — la-se tullsnoten velociped, lönade det sig icke att söka undkomma men märkas skulle han. Gränsridaren lyckades emellertid med battongen slå Jussa på armen, så att han släppte knifven, och ögonblicket därpå gick piskan samma väg. Nu sprang karlen på gränsridaren för att störta honom i diket, och samtidigt slog kamraten till honom med en stör i hufvudet, så att han föll till marken. "Där stöp den djävulen!" utropade Olli med ett torrt skratt. De båda kompanjonerna undersökte nu den fallne gränsridaren och sågo belåtet, att han var afsvimmad och blödde om ansiktet. De låto honom ligga på vägen, hoppade upp på lassen och körde i karriär därifrån.

De hade ej farit långt, förrän de häjdades af de ändtligen tillstädeskomna båda andra gränsridarne. Nu uppstod ett ursinnigt handgemäng, men Jussas af battongslagen försvagade armar kunde ej mycket uträtta och Olli måste gifva sig, sedan han dock först hunnit skära sönder kindbenen på den andre gränsridaren. Segrarne frågade efter sin kamrat och fingo till svar, att han torde ligga någonstans nedåt vägen, hvilket meddelande hade till följd, att de båda smugglarne bundos och hästarna fränspäades. Härefter cyklade gränsridarne bort och funno sin sårade, men redan vederkvicknade kamrat, som de hjälpte att tvätta af och återförde till beslagsstället. Sedan körde de alla till byn och glädde sig åt det lyckade kapet, som fick ett ganska rafflande efterspel vid gränsetullrätten, där de båda ökända smugglarne Jussa och Olli trots alla slingerbultar blefvo dömda, sig själfva till straff och andra till varnagel. Men deras afslöjande och fällande är icke liktydigt med att smugglriet i Tornedalen numera skulle upphört.

TYSKE KRONPRINSENS FÖRLOFNING.

Det beställsamman ryktet har som bekant alltid mycket att veta när det gäller att göra upp "partier" för andra, och äro kontrahenterna af furslig börd, så får man se samma löreteelse i mångaldigt förstorad form offentligentligen framtråda. Säkert har eklaterandet af tyske kronprinsens förlofning med hertiginnan Cecilie af Mecklenburg-Schwerin bragt en hel del "inlisterade" till tystnad.

Tyska rikets unga kronprinsessa är född d. 20 sept. 1886 som dotter till den 1897 aflidne storhertigen Friedrich Franz III. En äldre syster är gift med prins Christian af Danmark, hvar dan alltså både danska och svenska hofven numera kunna räkna sig till den närmare släkten.

HVAR 3 DAG.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthlm.—Gbg.

KRONPRINS FRIEDRICH WILHELM MED SIN FÄSTMÖ, HERTIGINNAN CECILIE AF MECKLENBURG-SCHWERIN. Efter ett i dessa dagar i Schwerin taget porträtt.

ADOLF BECK I STOCKHOLM.

Adolf Beck, norrmanen, hvilken i England b'fvit dömd till långvariga fängelsestraff på grund af b olt, som enligt hvad sedermera ådagalagts en annan gjort sig skyldig till, anlände nyligen till Stockholm för att uppvakta utrikesministern och konungen. Hr Beck är nämligen icke nöjd med den pänningersättning, som engelska staten vill gifva honom för hans utstånna fängelseår, utan anser sig kunna fordra en hundrataldt större summa.

Såsom framgår af den bild efter urklipp vi satts i tillfälle återgifva a herr Becks gengångare, förefinnes knapp st någon likhet mellan denne och hr Beck.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

ADOLF BECK.

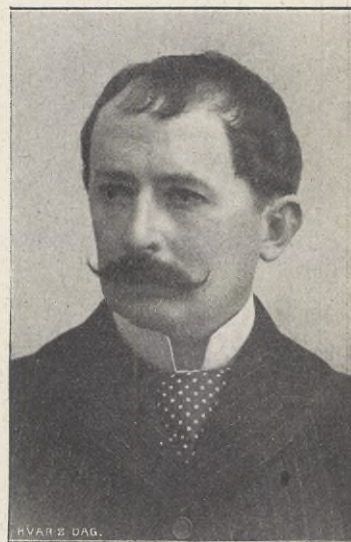
Kliché: Bengt Silfversparre.

W. THOMAS.
Alias »John Smith». Adolf Becks gengångare.

GUSTAF ESMANN. †

En af den köpenhamnska förfatarvärldens mest bekanta personligheter, Gustaf Esmann, har nyligen genom ett revolverdrama, hvarmed prässen utförligt sysselsatt sig, blifvit bragt om lifvet

När Esmann debuterade som författare kunde han räknas till de lofvande, och han rönt sedan både som dramatisk författare och teaterrecensent en viss framgång. Men trots sin stora begåfning och sin kvicka penna infriade han aldrig i egentlig mening de löften han gifvit om sig. Han gick under i det bohémeliv, hvars typer man öfverraskas af att ännu i våra dagar stundom återfinna utom Montmartre-romanernas pärm.

HVAR 3 DAG.

Foto. Fred. Riise, Köpenhamn.

GUSTAF ESMANN. †

ASTRONOMKONGRESSEN I LUND.

HVAR 8 DAG.

GRUPP AF DELTAGARE I ASTRONOMKONGRESSEN I LUND: Observator Jowlotkinov, Charkow (1), Dr. Sitemgrün, Kiel (2), Dr. Furuholm, Helsingfors (3), Dr. Pechüle, Kopenhamn (4), Prof. Schwarzschild, Göttingen (5), Dr. Kistersitz (6), Observator Schweter, Kristiania (7), Prof. Charlier, Lund (8), Dr. Ristenpart, Berlin (9), Prof. Renz, Pulkowa (11), Dr. Kerdawjoff (12), Prof. Wislicenus, Strassburg (13), Dr. Panly, Jena (14), Prof. Schow, Hamburg (15), Prof. Krentz, Kiel (16), Prof. Hartman, Potsdam (17), Prof. Albrecht, Potsdam (18), Prof. Theile, Kopenhamn (19), Dr. Engström (20), Prof. Ha twig (21), Prof. Galle (22), Prof. Keppl, Potsdam (23), Prof. Hasselberg, Stockholm (24), Fru Charlier, Lund (25), Fru Krentz, Kiel (26), Anna-meusen Nören, Wien (28), Amanuensis Block, Lund (29), Prof. Seeliger, München (30), Prof. Dunér, Uppsala (31), Prof. Nyren, Pulkowa (32), Prof. Bruns, Leipzig (33), Prof. Palisa, Wien (34), Prof. Bauschinger, Berlin (35), Fru Palisa, Wien (36), Prof. Wolf, Heidelberg (37), Fru Wolf, Heidelberg (38), Herr Olsen, Spensby (39).

Under ordförandeskap af professor Seeliger från München har under förra veckan en internationell astronomisk kongress hållits i Lund. Från Lund företogs en intressant utflykt till Hven. Sjöerneborg och Uranienborg besågs under professor Charlier ledning och en till Lunds universitet skänkt uppräkt planet döptes under öfliga ceremonier till Hvenusia, samma namn som Tycho Brahe ursprungligen givit åt planeten Venus.

FRÅN ASTRONOMERNAS BESÖK Å HVEN:

Efter fotografier af Atelier Rahm, Lund. ERI måste tillförlitligt illustrationsantalet uppåt.

VID URANIENBORG.

PROF. CHARLIER föreläser å Sjöerneborg.